ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

17. prosince 2009 *

Ve věci C-197/09 RX-II,

jejímž předmětem je přezkum rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství (kasačního senátu) ze dne 6. května 2009, M v. EMEA (T-12/08 P), v řízení

M

proti

Evropské agentuře pro léčivé přípravky (EMEA),

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, E. Juhász, G. Arestis, T. von Danwitz (zpravodaj) a D. Šváby, soudci,

* Jednací jazyk: francouzština.

generální advokát: J. Mazák,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za M S. Orlandim, J.-N. Louisem a E. Marchalem, avocats,

– za Evropskou agenturu pro léčivé přípravky (EMEA) V. Salvatorem a N. Rampal Olmedo, jako zmocněnci,

– za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. Aiellem, avvocato dello Stato,

– za polskou vládu M. Dowgielewiczem, jako zmocněncem,

– za Evropský parlament E. Perillem, M. Gómez-Leal a L. Visaggiem, jako zmocněnci,

– za Radu Evropské unie C. Fekete a M. Bauerem, jako zmocněnci,

– za Komisi Evropských společenství J. Currallem a D. Martinem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k čl. 225 odst. 2 druhému pododstavci ES,

s přihlédnutím k článkům 62a a 62b statutu Soudního dvora,

po vyslechnutí generálního advokáta,

vydává tento

Rozsudek

1 Cílem tohoto řízení je přezkum rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství (kasačního senátu) ze dne 6. května 2009, M v. EMEA (T-12/08 P, dále jen „rozsudek ze dne 6. května 2009“), kterým Soud jednak zrušil usnesení Soudu pro veřejnou službu Evropské unie (prvního senátu) ze dne 19. října 2007, M v. EMEA (F-23/07, dosud nezveřejněno v Sb. VS.), jakož i rozhodnutí Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMEA) ze dne 25. října 2006 v rozsahu, v němž zamítá žádost M ze dne 8. srpna 2006 o předložení jeho případu výboru pro otázky invalidity (dále jen „rozhodnutí ze dne 25. října 2006“), a jednak uložil EMEA zaplatit žalobci náhradu škody ve výši 3 000 eur.

2 Přezkum se týká otázky, zda rozsudek ze dne 6. května 2009 narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství tím, že Soud prvního stupně, jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, vyložil v tomto rozsudku pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“ ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu tak, že mu to umožnilo rozhodnout, že věc sám projedná a rozhodne ve věci samé bez ohledu na skutečnost, že kasační opravný prostředek, který mu byl předložen, se týkal přezkumu toho, jak bylo v řízení v prvním stupni zacházeno s námitkou nepřípustnosti, a že o aspektu sporu, který byl předmětem tohoto rozhodnutí o projednání, neproběhla před tímto soudem ani před Soudem pro veřejnou službu, jakožto soudem rozhodujícím v prvním stupni, jakákoliv kontradiktorní diskuze.

Právní rámec

3 Článek 61 první pododstavec statutu Soudního dvora stanoví:

„Pokud je kasační opravný prostředek opodstatněný, Soudní dvůr zruší rozhodnutí Soudu. Soudní dvůr může sám vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Soudu k rozhodnutí.“

4 Článek 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu stanoví:

„Je-li opravný prostředek opodstatněný, zruší Soud prvního stupně rozhodnutí Soudu pro veřejnou službu a vydá rozhodnutí ve věci sám. Pokud spor nedovoluje rozhodnout ve věci, vrátí věc zpět k rozhodnutí Soudu pro veřejnou službu.“

Skutečnosti předcházející sporu

5 Z rozsudku ze dne 6. května 2009 plyne, že M, dočasný zaměstnanec, který nastoupil do zaměstnání u EMEA v říjnu 1996, se v březnu 2005 stal obětí pracovního úrazu a od té doby má volno z důvodu nemoci. Platnost jeho smlouvy s EMEA nebyla prodloužena a uplynula dne 15. října 2006.

6 Dne 17. února 2006 požádal M o ustavení výboru pro otázky invalidity, což EMEA dopisem ze dne 31. března 2006 odmítla. Dne 3. července 2006 podal M proti tomuto odmítnutí stížnost, která byla zamítnuta rozhodnutím ze dne 25. října 2006.

7 Mezitím podal M dne 8. srpna 2006 novou žádost o ustavení výboru pro otázky invalidity, ke které přiložil lékařskou zprávu doktora W.

8 Dopisem ze dne 21. listopadu 2006 požádal M EMEA o to, aby upřesnila, zda rozhodnutí ze dne 25. října 2006, potvrzující rozhodnutí o nepředložení věci výboru pro otázky invalidity, představovalo zamítnutí žádosti ze dne 8. srpna 2006.

9 EMEA dopisem ze dne 29. listopadu 2006 sdělila M, že ve svém rozhodnutí ze dne 25. října 2006 měla řádně za to, že žádost ze dne 8. srpna 2006 nemůže být považována za novou žádost ve smyslu čl. 59 odst. 4 služebního řádu úředníků Evropských společenství, a že v důsledku toho musí být zamítnuta z důvodů uvedených v uvedeném rozhodnutí.

10 Dopisem ze dne 25. ledna 2007 podal M stížnost, ve které požadoval zrušení rozhodnutí ze dne 25. října 2006 v rozsahu, v němž zamítá jeho žádost ze dne 8. srpna 2006. Následujícího dne krom toho zaslal EMEA žádost o náhradu majetkové a nemajetkové újmy.

11 Dopisem ze dne 31. ledna 2007 EMEA tuto stížnost i žádost zamítla.

12 M podal dne 19. března 2007 žalobu k Soudu pro veřejnou službu, jíž se domáhal jednak zrušení rozhodnutí ze dne 25. října 2006, a jednak toho, aby bylo EMEA uloženo zaplatit 100 000 eur jako náhradu škody za nesprávný služební postup.

13 Samostatným podáním vznesla EMEA námitku nepřípustnosti směřující proti uvedené žalobě na základě čl. 114 odst. 1 jednacího řádu Soudu prvního stupně, který se použil obdobně na Soud pro veřejnou službu podle čl. 3 odst. 4 rozhodnutí Rady 2004/752/ES, Euratom ze dne 2. listopadu 2004 o zřízení Soudu pro veřejnou službu Evropské unie (Úř. věst. L 333, s. 7) až do vstupu jeho jednacího řádu v platnost, ke kterému došlo dne 1. listopadu 2007.

14 Výše uvedeným usnesením M v. EMEA, přijatým podle tohoto článku 114, odmítl Soud pro veřejnou službu žalobu v celém rozsahu jako nepřípustnou, aniž by zahájil ústní část řízení a aniž by spojil posuzování námitky nepřípustnosti s věcí samou.

15 Co se týče návrhových žádání směřujících ke zrušení rozhodnutí ze dne 25. října 2006 v rozsahu, ve kterém zamítlo žádost M ze dne 8. srpna 2006, měl Soud pro veřejnou službu za to, že tato návrhová žádání jsou nepřípustná, jelikož uvedené rozhodnutí je třeba posuzovat jako rozhodnutí pouze potvrzující rozhodnutí obsažené v dopise EMEA ze dne 31. března 2006 a jelikož usnesením Soudu pro veřejnou službu ze dne

20. dubna 2007, L v. EMEA (F-13/07, dosud nezveřejněno v Sb. VS.), již bylo rozhodnuto, že návrhová žádání směřující proti tomuto rozhodnutí jsou nepřípustná z důvodu opožděnosti předchozí stížnosti.

16 Návrhová žádání směřující k náhradě škody byla rovněž odmítnuta jako nepřípustná zejména z důvodu úzké spojitosti existující mezi nimi a předtím posuzovanými návrhovými žádáními směřujícími ke zrušení.

Kasační opravný prostředek podaný k Soudu prvního stupně a rozsudek ze dne 6. května 2009

17 Svým kasačním opravným prostředkem podaným proti výše uvedenému usnesení M v. EMEA žádal M Soud prvního stupně nejen o zrušení tohoto usnesení, ale rovněž o to, aby rozhodl o meritu sporu. EMEA naopak žádala, aby byl tento kasační opravný prostředek zamítnut jako zjevně neopodstatněný, přičemž své argumenty omezila na nepřípustnost žaloby M.

18 Poté, co Soud prvního stupně vyhověl žádosti M, aby byl vyslechnut v ústní části řízení, zrušil v rozsudku ze dne 6. května 2009 výše uvedené usnesení M v. EMEA, jelikož se domníval, že je stiženo nesprávným právním posouzením v části, ve které rozhodlo, že návrhová žádání M směřující ke zrušení, jakož i jeho návrhová žádání směřující k náhradě škody jsou nepřípustná.

19 Jelikož měl Soud prvního stupně za to, že se jedná o věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout, ve smyslu čl. 13 odst. 1 přílohy statutu Soudního dvora, vydal poté sám rozhodnutí ve sporu. Rozhodl, že návrhová žádání směřující ke zrušení jsou přípustná a opodstatněná, a zrušil rozhodnutí ze dne 25. října 2006. Rovněž rozhodl, že přípustná jsou i návrhová žádání M směřující k náhradě škody, a uložil EMEA zaplatit odškodné ve výši 3 000 eur jako náhradu nemajetkové újmy, kterou M utrpěl.

20 Soud prvního stupně v tomto ohledu v bodě 100 rozsudku ze dne 6. května 2009 uvedl, že ve své žalobě podané k Soudu pro veřejnou službu M tvrdil, že ho EMEA tím, že trvala na svém zamítavém stanovisku k zahájení řízení o invaliditě, uvedla do stavu obav a nejistoty. V bodě 104 uvedeného rozsudku měl Soud prvního stupně za to, že v projednávaném případě utrpěl M nemajetkovou újmu, která nemůže být zcela zhojena zrušením rozhodnutí ze dne 25. října 2006.

Řízení před Soudním dvorem

21 Na základě návrhu první generální advokátky na přezkum rozsudku ze dne 6. května 2009 rozhodl zvláštní senát ustanovený článkem 123b jednacího řádu Soudního dvora rozhodnutím ze dne 24. června 2009 (C-197/09 RX, Sb. rozh. s. I-12033, dále jen „rozhodnutí Soudního dvora ze dne 24. června 2009“), že je třeba provést přezkum tohoto rozsudku a že se tento přezkum bude týkat otázky, zda rozsudek ze dne 6. května 2009 narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství tím, že Soud prvního stupně, jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, vyložil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“ ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu tak, že mu to umožnilo rozhodnout, že věc sám projedná a rozhodne ve věci samé bez ohledu na skutečnost, že kasační opravný prostředek, který mu byl předložen, se týkal přezkumu toho, jak bylo v řízení v prvním stupni zacházeno s námitkou nepřípustnosti, a že o aspektu sporu, který byl předmětem tohoto rozhodnutí o projednání, neproběhla před tímto soudem ani před Soudem pro veřejnou službu, jakožto soudem rozhodujícím v prvním stupni, jakákoliv kontradiktorní diskuze.

22 Soud prvního stupně totiž ve věci samé částečně vyhověl návrhu na náhradu újmy, kterou M údajně utrpěl, třebaže jednak překážka v průběhu řízení, která vyvstala před Soudem pro veřejnou službu, neumožnila konání písemné nebo ústní kontradiktorní diskuze ve věci samé před tímto soudem, a jednak se nezdá, že by k takové diskuzi došlo před Soudem prvního stupně. Existuje tak vážné nebezpečí narušení jednoty nebo souladu práva Společenství tím, že rozsudek ze dne 6. května 2009 rozhodl ve věci samé o návrhu na náhradu nemajetkové újmy, kterou údajně M utrpěl.

23 Co se týče předmětu přezkumu, rozhodnutí Soudního dvora ze dne 24. června 2009 určilo tři konkrétnější otázky, které je potřeba posoudit. První otázka spočívá v posouzení toho, co je třeba rozumět pod pojmem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“, ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu, jestliže žalovaný požádal před soudem rozhodujícím v prvním stupni, v projednávaném případě před Soudem pro veřejnou službu, tento soud, aby rozhodl o námitce nepřípustnosti, aniž by se zabýval věcí samou, a jestliže soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, v projednávaném případě Soud prvního stupně, usnesení soudu rozhodujícího v prvním stupni, který uvedené námitce nepřípustnosti vyhověl, zruší.

24 Druhá otázka spočívá v posouzení toho, zda okolnost, že soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, v projednávaném případě Soud prvního stupně, po zrušení uvedeného usnesení a rozhodnutí o přípustnosti žaloby, zejména návrhových žádání směřujících k náhradě škody, která jsou jejím základem, rozhodne ve věci samé o návrhu na náhradu nemajetkové újmy, kterou údajně žalobce utrpěl, třebaže před soudem rozhodujícím v prvním stupni, v projednávaném případě Soudem pro veřejnou službu, neproběhla v tomto ohledu písemná ani ústní kontradiktorní diskuze a třebaže se nezdá, že by taková diskuze proběhla před soudem rozhodujícím o kasačním opravném prostředku, představuje nedodržení požadavků souvisejících s právem na spravedlivý proces, zejména požadavku týkajícího se dodržování práva na obhajobu, či nikoliv.

25 Za předpokladu, že by bylo třeba rozhodnout, že rozsudek ze dne 6. května 2009 porušuje článek 61 statutu Soudního dvora, jakož i čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu nebo nedodržel požadavky související s právem na spravedlivý proces, zejména požadavek týkající se dodržování práva na obhajobu, je třeba posoudit, zda – a případně v jakém rozsahu – uvedený rozsudek narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství.

K otázkám, které tvoří předmět přezkumu

26 Úvodem je třeba uvést, že z rozhodnutí Soudního dvora ze dne 24. června 2009, zejména z jeho bodů 17 a 20, plyne, že přezkum se týká pouze skutečnosti, že EMEA bylo uloženo zaplatit žalobci odškodnění ve výši 3 000 eur jako náhradu údajné nemajetkové újmy. Naproti tomu zrušení rozhodnutí ze dne 25. října 2006 a zamítnutí

žaloby ve zbývající části nejsou předmětem tohoto řízení. Toto přezkumné řízení představuje řízení směřující k objektivnímu přezkumu, v němž účastníci nemají žádnou možnost iniciativy.

27 Ve svém písemném vyjádření předloženém Soudnímu dvoru M tvrdil, že Soud prvního stupně uplatnil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout", správným způsobem a nenarušil jednotu nebo soulad práva Společenství ani neporušil právo na obhajobu a zásadu kontradiktornosti. Naopak všichni ostatní zúčastnění, kteří předložili vyjádření Soudnímu dvoru, navrhovali v podstatě na hlavní otázku vznesenou rozhodnutím Soudního dvora ze dne 24. června 2009 odpovědět kladně.

K pojmu „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout"

28 Je třeba posoudit, zda a v jaké míře se jedná o věc, ve které soudní řízení dovoluje soudu rozhodujícímu o kasačním opravném prostředku rozhodnout, jestliže soud rozhodující v prvním stupni vyhověl námitce nepřípustnosti vznesené žalovaným, aniž by se zabýval věcí samou, a kasační opravný prostředek podaný proti tomuto rozhodnutí se ukáže být opodstatněným.

29 Z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že o věc, ve které soudní řízení nedovoluje rozhodnout o meritu žaloby podané k Soudu prvního stupně, se jedná v zásadě tehdy, pokud tento soud žalobu odmítl jako nepřípustnou tím, že vyhověl námitce nepřípustnosti, aniž by spojil její posuzování s věcí samou (viz rozsudky ze dne 16. června 1994, SFEI a další v. Komise, C-39/93 P, Recueil, s. I-2681, bod 38; ze dne 10. ledna 2002, Plant a další v. Komise a South Wales Small Mines, C-480/99 P, Recueil, s. I-265, bod 57; ze dne 15. května 2003, Pitsiorlas v. Rada a ECB, C-193/01 P, Recueil, s. I-4837, bod 32; ze dne 18. ledna 2007, PKK a KNK v. Rada, C-229/05 P, Sb. rozh. s. I-439, body 91 a 123; ze dne 17. července 2008, Athinaïki Techniki v. Komise, C-521/06 P, Sb. rozh. s. I-5829, bod 66, jakož i ze dne 9. července 2009, 3F v. Komise, C-319/07 P, Sb. rozh..s I-5963, bod 98).

30 Za určitých podmínek je nicméně možné rozhodnout o meritu žaloby, přestože se řízení v prvním stupni omezilo na námitku nepřípustnosti, které Soud prvního stupně vyhověl. Tak tomu může být jednak tehdy, pokud zrušení napadeného rozsudku nebo usnesení nutně vyžaduje určité řešení merita dotčené žaloby (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 25. května 2000, Ca' Pasta v. Komise, C-359/98 P, Recueil, s. I-3977, body 32 až 36 a 39), nebo, dále, pokud přezkum merita žaloby na neplatnost spočívá na argumentech, které si účastníci řízení vyměnili v rámci kasačního opravného prostředku na základě úvah soudu rozhodujícího v prvním stupni (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 11. ledna 2001, Gevaert v. Komise, C-389/98 P, Recueil, s. I-65, body 27 až 30, 34, 35 a 52 až 58, jakož i Martínez del Peral Cagigal v. Komise, C-459/98 P, Recueil, s. I-135, body 29, 34 a 48 až 54).

31 V projednávaném případě přitom takové zvláštní okolnosti umožňující Soudu prvního stupně, aby sám rozhodl o meritu žaloby směřující k přiznání náhrady škody za údajnou nemajetkovou újmu, neexistovaly.

32 Zaprvé, nárok na vyplacení náhrady škody za údajnou nemajetkovou újmu nevyplývá přímo z protiprávnosti napadeného usnesení, ani dokonce z protiprávnosti sporného aktu. Jednak totiž ústřední prvky posuzování opodstatněnosti návrhových žádání směřujících k náhradě škody nejsou věcně totožné s ústředními prvky posuzování nesprávného právního posouzení postihujícího výše uvedené usnesení M v. EMEA a přípustnosti žaloby a dále, jak připomněl Soud prvního stupně v bodě 103 rozsudku ze dne 6. května 2009, zrušení tohoto aktu může samo o sobě představovat odpovídající náhradu uvedené nemajetkové újmy.

33 Zadruhé, opodstatněnost návrhových žádání směřujících k náhradě škody nebyla projednána v průběhu řízení před Soudem pro veřejnou službu ani posuzována tímto soudem ve výše uvedeném usnesení M v. EMEA, jelikož v něm bylo rozhodnuto pouze o námitce nepřípustnosti.

34 Soud prvního stupně se tudíž tím, že rozhodl o návrhu na náhradu nemajetkové újmy tvrzené M, odchýlil od judikatury Soudního dvora týkající se podmínek nezbytných k tomu, aby mohla být věc považována za takovou, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout, ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora, pokud žalovaný požádal před soudem rozhodujícím v prvním stupni tento soud, aby rozhodl o námitce nepřípustnosti, aniž by se zabýval věcí samou, a jestliže tento soud uvedené námitce nepřípustnosti vyhověl.

35 Článek 13 odst. 1 přílohy statutu Soudního dvora, upravující rozhodování Soudu prvního stupně v případech opodstatněných kasačních opravných prostředků, sice nemá znění zcela totožné s čl. 61 prvním pododstavcem uvedeného statutu, který je relevantním ustanovením pro Soudní dvůr. Nicméně, co se týče takové procesní situace, jaká je dotčená v projednávaném případě, musí být pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout" vykládán pro účely použití uvedených ustanovení totožně, nezávisle na skutečnosti, že na rozdíl od tohoto čl. 13 odst. 1 přiznává článek 61 Soudnímu dvoru, jedná-li se o věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout, prostor pro uvážení a dovoluje mu vrátit ji soudu rozhodujícímu v prvním stupni.

36 Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že v případech srovnatelných s projednávanou věcí, kdy se ukáže, že Soud prvního stupně žalobu nesprávně odmítl jako nepřípustnou, když vyhověl námitce nepřípustnosti, aniž by spojil její posuzování s věcí samou, se Soudní dvůr omezuje na určení, že se jedná o věc, ve které soudní řízení nedovoluje rozhodnout o meritu žaloby, a vrací věc uvedenému soudu, aniž by v tomto ohledu uplatnil jakoukoliv posuzovací pravomoc (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky SFEI a další v. Komise, bod 38; Plant a další v. Komise a South Wales Small Mines, bod 57; Pitsiorlas v. Rada a ECB, bod 32; PKK a KNK v. Rada, body 91 a 123; Athinaïki Techniki v. Komise, bod 66, jakož i 3F v. Komise, bod 98).

37 Z výše uvedeného plyne, že Soud prvního stupně nesprávně vyložil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout" ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu a porušil posledně uvedené ustanovení tím, že měl za to, že v projednávaném případě se jedná o věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout o návrhových žádáních směřujících k náhradě nemajetkové újmy tvrzené M.

K požadavkům spojeným s právem na spravedlivý proces, zejména požadavku souvisejícímu s dodržováním práva na obhajobu

38 Je třeba posoudit, zda Soud prvního stupně tím, že rozhodl o meritu návrhu na náhradu žalobcem tvrzené nemajetkové újmy, neporušil požadavky související s právem na spravedlivý proces, zejména požadavek týkající se dodržování práva na obhajobu, a to nezávisle na nesprávném právním posouzení konstatovaném v bodě 37 rozsudku v projednávané věci.

39 Podle judikatury Soudního dvora zastává právo na obhajobu výsadní postavení v organizaci a průběhu spravedlivého procesu (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 21. září 2000, Mediocurso v. Komise, C-462/98 P, Recueil, s. I-7183, bod 36; ze dne 8. května 2008, Weiss und Partner, C-14/07, Sb. rozh. s. I-3367, bod 47, jakož i ze dne 2. dubna 2009, Gambazzi, C-394/07, Sb. rozh. s. I-2563, bod 28).

40 Právo na obhajobu zahrnuje zásadu kontradiktornosti (viz rozsudky ze dne 10. července 2008, Bertelsmann a Sony Corporation of America v. Impala, C-413/06 P, Sb. rozh. s. I-4951, bod 61, jakož i ze dne 2. prosince 2009, Komise v. Irsko a další, C-89/08 P, Sb. rozh. s. I-11245, bod 50).

41 Tato zásada se uplatní na jakékoli řízení, jež může vést k vydání rozhodnutí orgánu Společenství, jímž mohou být citelně dotčeny něčí zájmy (viz rozsudek ze dne 10. července 2001, Ismeri Europa v. Účetní dvůr, C-315/99 P, Recueil, s. I-5281, bod 28, jakož i výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, bod 50). Zpravidla zahrnuje právo účastníků řízení zaujmout stanovisko ke skutečnostem a dokumentům, ze kterých bude vycházet rozhodnutí soudu, jakož i vyjádřit se k důkazům a vyjádřením předloženým soudu a právním důvodům uplatněným soudem bez návrhu, na kterých soud hodlá založit své rozhodnutí (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, body 52 a 55). Ke splnění požadavků spojených s právem na spravedlivý proces je totiž třeba, aby účastníci řízení měli možnost vyjádřit se kontradiktorně jak ke skutkovým, tak i k právním okolnostem, které jsou rozhodné pro výsledek řízení (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, bod 56).

42 Soudy Společenství zajišťují, aby byla zásada kontradiktornosti dodržována před nimi i jimi samotnými (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, body 51 a 54). Musí svědčit všem účastníkům řízení před soudem Společenství, nehledě na jejich právní postavení. Proto se jí mohou dovolávat také orgány Společenství, jsou-li účastníky takového řízení (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, bod 53).

43 Je tudíž třeba posoudit, zda v projednávaném případě měla EMEA v průběhu řízení možnost předložit své vyjádření k opodstatněnosti návrhových žádání M směřujících k náhradě škody.

44 V tomto ohledu je třeba uvést, že jednání před Soudem pro veřejnou službu a jím provedené posouzení se týkala výhradně přípustnosti žaloby předložené M a návrhových žádání, která jsou jejím základem, jelikož uvedený Soud vyhověl námitce nepřípustnosti vznesené EMEA podle článku 114 jednacího řádu Soudu prvního stupně, aniž by se zabýval věcí samou a aniž by zahájil ústní část řízení.

45 Mimoto z písemných vyjádření předložených účastníky řízení v rámci řízení o kasačním opravném prostředku před Soudem prvního stupně nevyplývá, že by se EMEA vyjádřila k opodstatněnosti návrhových žádání M směřujících k náhradě škody. Protokol o jednání konaném dne 23. ledna 2009 Soudem prvního stupně, ani rozsudek ze dne 6. května 2009 ostatně neobsahují informace, podle kterých by otázka existence nároku M na náhradu nemajetkové újmy a přesného rozsahu tohoto nároku byla na uvedeném jednání projednána.

46 Soud prvního stupně navíc neprovedl pouze nahrazení důvodů, ale tím, že uložil EMEA zaplatit náhradu škody, změnil výsledek žaloby v neprospěch žalované.

47 Zaprvé tedy vyvstává otázka, zda je možné toto nevyjádření se a neexistenci kontradiktorní diskuse o uvedených návrhových žádáních přičítat EMEA, jelikož se v obou instancích svobodně rozhodla omezit svoji obhajobu pouze na otázky přípustnosti, a vědomě se tak vzdala obhajoby svých zájmů ve věci samé.

48 Námitka nepřípustnosti, stanovená jak v článku 91 jednacího řádu Soudního dvora, tak v článku 114 jednacího řádu Soudu prvního stupně jako překážka řízení, umožňuje z důvodů hospodárnosti řízení nejprve jednání a přezkum omezit na otázku, zda je dotčená žaloba přípustná. Tato překážka řízení tak umožňuje vyhnout se tomu, aby se spisy účastníků řízení, jakož i přezkum soudu týkaly merita věci, přestože by žaloba byla nepřípustná.

49 Naopak, je-li žaloba v rámci zamítnutí námitky nepřípustnosti prohlášena za přípustnou nebo je-li posouzení uvedené námitky spojeno s věcí samou, musí následně proběhnout jednání ve věci samé. Výše uvedená ustanovení totiž výslovně stanovují, že předseda určí nové lhůty pro pokračování v řízení, pokud je žádost o rozhodnutí o námitce nepřípustnosti zamítnuta nebo je-li její posouzení spojeno s věcí samou.

50 Bylo by tedy neslučitelné s logikou právní úpravy týkající se námitky nepřípustnosti nutit žalovaného, který vznese takovou námitku, aby z opatrnosti současně nebo, pokud mu bylo v prvním stupni vyhověno, ve své kasační odpovědi uvedl své argumenty k meritu sporu.

51 Proto nelze EMEA vytýkat, že se svobodně vzdala uplatnění svých argumentů k opodstatněnosti návrhových žádání směřujících k náhradě škody.

52 Zadruhé vyvstává otázka, zda může být postup přijatý Soudem prvního stupně ospravedlněn tvrzením, že i při neexistenci dotčené nesrovnalosti by řízení nemohlo vést k odlišnému výsledku, takže nedodržení zásady kontradiktornosti nemohlo ovlivnit obsah rozsudku ze dne 6. května 2009 a nezasáhlo do zájmů EMEA (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Ismeri Europa v. Účetní dvůr, body 33 až 35; rozsudek ze dne 24. září 2002, Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, C-74/00 P a C-75/00 P, Recueil, s. I-7869, bod 70, jakož i výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, bod 61).

53 Podle posouzení Soudu prvního stupně způsobilo rozhodnutí ze dne 25. října 2006 M nemajetkovou újmu, která nemůže být zcela zhojena zrušením tohoto rozhodnutí, takže mu bylo třeba přiznat náhradu škody ve výši 3 000 eur, která byla stanovena na základě kritérií ekvity (viz v tomto smyslu zejména rozsudky Soudního dvora ze dne 1. března 1962, De Bruyn v. Shromáždění, 25/60, Recueil, s. 39, 60; ze dne 13. dubna 1978, Mollet v. Komise, 75/77, Recueil, s. 897, bod 29, a ze dne 21. února 2008, Komise v. Girardot, C-348/06 P, Sb. rozh. s. I-833, bod 58, jakož i rozsudek Soud prvního stupně ze dne 24. září 2008, M v. Veřejný ochránce práv, T-412/05, bod 158). Z toho plyne, že tato analýza vyplývá z plnohodnotného posouzení, které mohlo vést ke zpochybnění.

54 Nelze tudíž vyloučit, že by posouzení Soudu prvního stupně bylo mohlo být odlišné, kdyby EMEA umožnil předložit její vyjádření k návrhovým žádáním směřujícím k náhradě škody, a že dodržení zásady kontradiktornosti tak mohlo ovlivnit obsah rozsudku ze dne 6. května 2009.

55 Zatřetí a na závěr, postup Soudu prvního stupně nemůže být na rozdíl od tvrzení M v jeho písemném vyjádření odůvodněn ani soudním přezkumem v plné jurisdikci, stanoveným v čl. 91 odst. 1 služebního řádu úředníků Evropských společenství pro spory finanční povahy mezi Evropskými společenstvími a některou z osob, kterých se uvedený řád týká.

56 Podle judikatury Soudního dvora pověřuje tato pravomoc soud Společenství úplným rozhodnutím o sporech, které mu byly předloženy (viz rozsudek ze dne 18. prosince 2007, Weißenfels v. Parlament, C-135/06 P, Sb. rozh. s. I-12041, bod 67). Umožňuje mu i při neexistenci řádných návrhových žádání za tímto účelem nejen provést zrušení, ale dokonce, je-li to třeba, uložit bez návrhu žalovanému zaplacení náhrady nemajetkové újmy způsobené jeho nesprávným služebním postupem (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 16. prosince 1960, Fiddelaar v. Komise, 44/59, Recueil, s. 1077, 1093; ze dne 9. července 1970, Fiehn v. Komise, 23/69, Recueil, s. 547, bod 17, jakož i ze dne 27. října 1987, Houyoux a Guery v. Komise, 176/86 a 177/86, Recueil, s. 4333, bod 16).

57 Nicméně soud Společenství nemůže v zásadě založit své rozhodnutí na právním důvodu uplatněném bez návrhu, i kdyby se jednalo o důvod nepominutelný, aniž by předtím vyzval účastníky řízení k předložení svých vyjádření k uvedenému důvodu (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko a další, bod 57).

58 V důsledku toho nelze mít za to, že soudní přezkum v plné jurisdikci přiznaný soudům Společenství ve sporech finanční povahy mezi orgány Společenství a jejich zaměstnanci poskytuje těmto soudům pravomoc nemuset v takových sporech dodržovat procesní pravidla spojená se zásadou kontradiktornosti, zejména v takové situaci, jaká je dotčena v projednávané věci. Mimoto je třeba zdůraznit, že v projednávaném případě Soud prvního stupně nevycházel z této pravomoci.

59 Z výše uvedeného vyplývá, že v projednávaném případě Soud prvního stupně neumožnil EMEA účelně vyjádřit svůj názor na opodstatněnost návrhových žádání směřujících k náhradě škody, a porušil tudíž zásadu kontradiktornosti vyplývající z požadavků souvisejících s právem na spravedlivý proces.

K existenci narušení jednoty nebo souladu práva Společenství

60 Vzhledem k tomu, že jednak Soud prvního stupně v rozsudku ze dne 6. května 2009 nesprávně vyložil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“, ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu, a porušil tedy posledně uvedené ustanovení tím, že měl za to, že se jedná o věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout v celém rozsahu, a dále že nedodržel požadavky související s právem na spravedlivý proces, je třeba podle rozhodnutí Soudního dvora ze dne 24. června 2009 posoudit, zda – a případně v jakém rozsahu – rozsudek ze dne 6. května 2009 narušuje jednotu nebo soulad práva Společenství.

61 V tomto ohledu je třeba zohlednit následující aspekty.

62 Zaprvé, rozsudek ze dne 6. května 2009 představuje první rozhodnutí Soudu prvního stupně, kterým tento soud určil, že kasační opravný prostředek podaný proti usnesení Soudu pro veřejnou službu, jímž posledně uvedený soud vyhověl námitce nepřípustnosti, aniž by se zabýval věcí samou, je opodstatněný. Může tedy představovat precedens pro budoucí případy.

63 Zadruhé, jak bylo uvedeno v bodech 29, 34 a 36 tohoto rozsudku, Soud prvního stupně se, co se týče pojmu „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“, odchýlil od ustálené judikatury Soudního dvora.

64 Zatřetí, pochybení Soudu prvního stupně se týkají dvou procesních pravidel, která nespadají výhradně do práva veřejné služby, ale jsou použitelná nezávisle na dotčené oblasti.

65 Začtvrté a nakonec, pravidla, která Soud prvního stupně nedodržel, zastávají přední místo v právním řádu Společenství. Především, statut Soudního dvora a jeho příloha jsou součástí primárního práva.

66 S ohledem na tyto okolnosti, posuzované v celku, je třeba konstatovat, že rozsudek ze dne 6. května 2009 narušuje jednotu a soulad práva Společenství tím, že Soud prvního stupně, jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, vyložil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“ ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu tak, že mu to umožnilo rozhodnout, že dotčenou věc sám projedná, rozhodnout o meritu návrhu na náhradu údajné nemajetkové újmy a uložit EMEA zaplacení náhrady škody ve výši 3 000 eur bez ohledu na skutečnost, že kasační opravný prostředek, který mu byl předložen, se týkal přezkumu toho, jak bylo v řízení v prvním stupni zacházeno s námitkou nepřípustnosti, a že o aspektu sporu, který byl předmětem tohoto rozhodnutí o projednání, neproběhla před tímto soudem ani před Soudem pro veřejnou službu, jakožto soudem rozhodujícím v prvním stupni, jakákoliv kontradiktorní diskuze.

67 Za těchto podmínek zbývá stanovit důsledky, které je třeba ze zjištěného narušení jednoty a souladu práva Společenství vyvodit.

68 Článek 62b první pododstavec statutu Soudního dvora stanoví, že shledá-li Soudní dvůr, že rozhodnutí Tribunálu ohrožuje jednotu nebo soulad práva Společenství, vrátí případ Tribunálu, který je vázán právním názorem Soudního dvora. Při vrácení věci může Soudní dvůr mimoto určit účinky rozhodnutí Tribunálu, které jsou pro účastníky řízení zachovány. Pokud však řešení sporu vyplývá, s přihlédnutím k výsledku přezkumu, ze skutkových zjištění, na nichž se zakládá rozhodnutí Tribunálu, rozhodne Soudní dvůr výjimečně s konečnou platností.

69 Z toho plyne, že se Soudní dvůr nemůže omezit na konstatování narušení jednoty nebo souladu práva Společenství, aniž by z tohoto konstatování vyvodil důsledky ve vztahu k dotčenému sporu. V projednávaném případě je tedy třeba zrušit rozsudek ze dne 6. května 2009 v rozsahu, ve kterém v bodech 3 a 5 výroku tohoto rozsudku Soud

prvního stupně uložil EMEA zaplacení náhrady škody M ve výši 3 000 eur, jakož i náhradu nákladů řízení před Soudem pro veřejnou službu a před Soudem prvního stupně.

70 Vzhledem k tomu, že narušení jednoty nebo souladu práva Společenství v projednávaném případě vyplývá z nesprávného výkladu pojmu „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“ a z nerespektování zásady kontradiktornosti, nemůže Soudní dvůr sám rozhodnout s konečnou platností podle poslední věty prvního pododstavce článku 62b statutu Soudního dvora.

71 V důsledku toho je třeba vrátit věc, co se týče návrhových žádání směřujících k náhradě nemajetkové újmy, kterou údajně M utrpěl, Tribunálu Evropské unie, aby bylo EMEA umožněno uplatnit své argumenty k opodstatněnosti těchto návrhových žádání.

K nákladům řízení

72 Podle čl. 123e posledního pododstavce jednacího řádu Soudního dvora, pokud bylo rozhodnutí Tribunálu, které je předmětem přezkumu, vydáno podle čl. 225 odst. 2 Smlouvy o ES, rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení.

73 Při neexistenci zvláštních pravidel upravujících rozdělení nákladů v rámci přezkumu je třeba rozhodnout, že osoby uvedené v článku 23 statutu Soudního dvora, jakož i účastníci řízení před Soudem prvního stupně, kteří předložili Soudnímu dvoru své spisy nebo vyjádření k otázkám, které jsou předmětem přezkumu, musejí nést vlastní náklady vynaložené v přezkumném řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství (kasačního senátu) ze dne 6. května 2009, M v. EMEA (T-12/08 P), narušuje jednotu a soulad práva Společenství tím, že uvedený Soud, jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku, vyložil pojem „věc, ve které soudní řízení dovoluje rozhodnout“ ve smyslu článku 61 statutu Soudního dvora a čl. 13 odst. 1 přílohy uvedeného statutu tak, že mu to umožnilo rozhodnout, že dotčenou věc sám projedná, rozhodnout o meritu návrhu na náhradu údajné nemajetkové újmy a uložit Evropské agentuře pro léčivé přípravky (EMEA) zaplacení náhrady škody ve výši 3 000 eur bez ohledu na skutečnost, že kasační opravný prostředek, který mu byl předložen, se týkal přezkumu toho, jak bylo v řízení v prvním stupni zacházeno s námitkou nepřípustnosti, a že o aspektu sporu, který byl předmětem tohoto rozhodnutí o projednání, neproběhla před tímto soudem ani před Soudem pro veřejnou službu Evropské unie, jakožto soudem rozhodujícím v prvním stupni, jakákoliv kontradiktorní diskuze.**

2) **Body 3 a 5 výroku Soudu prvního stupně Evropských společenství (kasačního senátu) ze dne 6. května 2009, M v. EMEA (T-12/08 P), se zrušují.**

3) **Věc se vrací Tribunálu Evropské unie.**

4) **M, Evropská agentura pro léčivé přípravky, Italská republika, Polská republika, Evropský parlament, Rada Evropské unie a Evropská komise ponesou vlastní náklady vynaložené v přezkumném řízení.**

Podpisy.